

OSZACOWAĆ (62) *vb pf*

Oba o oraz oba a jasne.

inf oszacować (18). ◇ *fut* 1 sg oszacuję (1). ◇ 3 sg oszacuje (5). ◇ 3 pl oszacują (10). ◇ *praet* 1 sg m -em oszacowałam (1). ◇ 3 sg m oszacował (3). ◇ 3 pl m pers oszacowali (4). ◇ *imp* 2 sg oszacuj (1). ◇ 2 pl oszacujcie (1). ◇ 3 pl niechaj oszacują (1). ◇ *con* 1 sg m bych oszacowałam (1). ◇ 3 sg m by oszacował (4). ◇ *impers praet* oszacowano (2). ◇ *part praet act* oszacowawszy (10).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI i XVIII w.

1. Ustalić wartość, cenę, kwotę pieniężną należną za coś; otaksować, wycenić; *computare (pretio)* *PolAnt, Mącz, JanStat; appreciare Vulg, Mącz; aestimare Mącz, Modrz; taxare Mącz, JanStat; perstinare, statuere Mącz; praetium imponere JanStat* (53) : Perstino, taxare sive pro precio deputare, Ofzacować [!] *Mącz* 293b, 441d.

oszacować kogo (1), *co* (33): saczynek thowaru kradzionego panowie Comisarze thak posthanowili [...] kony panfki yako y pan sam ofzaczvye nazaloby thak ma bycz mv czena *LibLeg* 6/118v, 11/132v; I te ynfs drobne graty Znac yfs niemało Koftuią Niewiem iák to ofzacuią *RejKup* aa5v; *Diar* 96; NA wfsztyki nakłady/ dowod wedle práwá ieft Przyfygá tey ftrony ktora o nie żáluie. Wízákże Sędzia pierwey ie ma fprawiedliwie ofzacować względem perfon y oney fprawy o ktora fye Prawo toczyło. *GroicPorz* dd2v; Tedy odważyli zaplátę zá mię trzydzieści frebrnych. Y rzekł Pan do mnie: Wrzuć ią do te⁸⁰ co formuie obrázy (thę) ozdorną zápláthę zá ktora mię ofzacowali [!] [*quo appretiatum sum ab eis*]. *Leop Zach* 11/13; A iáko oni co ogládaią fzkodę ofzacuią/ ták ią ten winien opráwić co ią vczyni. *UstPraw* E2, E2, F2; *BibRadz Act* 19/19; *OrzRozm* V2v; áby z onego páńftwá wypráwił ludzi ku potrzebie/ iáko ofzacuią ono páńftwo/ iefliby inácey vczynił gárdło mu płáci. *BielKron* 261v, 403v; *Inaestimabiles thesauri*. Wielkie niewymowne skárby/ ktorych ofzacować nie może *Mącz* 5b; *Litem aestimare*, Kofztunek ofzacować/ ktory fie w práwie vczynił. *Mącz* 195c, 119d; *BielSpr* 51; *ModrzBaz* 28, 121v, 122v, 131, 138v [2 r.]; Co po drogim kámieniu temu/ kto fię ná nim nie zna/ á ofzacować go y pożytku zniego fobie przywieść nieumie? *SkarŻyw* 25; á [*Litewskie wojsko*] zburzywfzy Kuiáwkie Brzełcie/ Dobrzynką y Lęczycką wołości/ ták wielki pogrom zábijaiąc y w niewolą pędząc vczynili/ iż żaden prawdziwie tego niemogł ofzacować. *StryjKron* 300; A iefzliby Pan Barthlomiey Bothlman, czo przibudował fwoym kofftem thedy maią tho dacz ná rozeznanie czterzech mężow ná tym dobrze wyrozumiały, y tho dacz ofzacowacz, wedlie ych dobre⁸⁰ baczenia *ZapKościar* 1587/70v; *GostGosp* 40; *Phil* Q4; Téż był vftáwił z Pręłaty y z Pány przerzeczonými ofzacowawfszy lekźé wydatki [*leviori comparatione expensarum JanStat* 720]/ dla pożytku Korony y kupowania tych/ którzy ná wojnę iádą *SarnStat* 901 [*idem* 903], 376, 903, 1103, 1181; *SkarKaz* 315b; [Kamizelę dziką tak oszacowano: [...] summa czyni ta kamizela fl. 7 gr 19. *InwMieszcz* 1569 nr 155].

oszacować co [= na ile] (1): Przichodzył do nas na skargę z myafta naszego Andrinopolia poddani nasch na ymye Hadzymahmeth fkarzcz sye na yednego Ormyanyna na ymie Mvrata ktori téż bil poddanim naschim yzvniego [*Hadzymahmeta*] Mvrad wkvpyeckych rzeczach ofzaczowawfchi osmdzieffyat tifyacz alpr. y dopyero powiadaýá myelzka w Corvnie polfskiej *LibLeg* 11/92v.

oszacować na co [= na ile] (2): imputare civitati terna millia, Ná trzy tyfiące ofzácowác/ álbo ták wielki pobór włózić. *Mqcz* 333c; á ná którą summę ofzácuią/ tedy powinowáci przerzeczonych Mnifzek [...] będą powinni im/ y káždéy z ofobná połowicę téy summy [...] dáwác. *SarnStat* 209.

oszacować za co (5): I rokzalyłmi Starofczye náchemv Camyenyeczkyemv. abi mv ymyenye w fzyal. a fznyego panv Voyewodzye placzill tho zac bi thi rzeczi ofszaczowall. *LibLeg* 11/132v; *Leop Zach* 11/13; Zárazem od Heleny kfiężny wżytki fkárby wzyęto/ náznáczono co miáło być komu/ tákież ná pogrzeb/ ofzácowawfzy iedno z drugim zá ftho tyfiąc złotyeh *BielKron* 403v; *RejZwierc* 155v; *ModrzBaz* 28.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem i odpowiednikiem: to (2); co (4), jako (4), zaimek pytajny (2)] (10): *RejRozpr* F3; To też iuz więc ná poły [żona] wżytko dzyeli s tobą. Iuz ná poły pieniądze ná poły podufzká/ Ofzácuyże zac fńanie lámá páni duřzká. *RejWiz* 58; y ofzácowál [Olbrycht] wiele chćiał od niego [od Arcybiskupa] *BielKron* 236v; Apprecio, Cenię/ ofzácuię/ co ktora rzecz waży *Mqcz* 320a; Statuite quanti hoc putetis, Ofzácuycie yáko wam to drogo zda. *Mqcz* 412c, 5a; *RejZwierc* 251; *BielSpr* 51; Bo á kto to ofzácuię/ iáko wielkie naklády bywáią/ ná kofztowne fżáty/ ná chći/ y ná láncuchy złote? *ModrzBaz* 124; KTórzy to Woiewodowie/ iáko/ y ná iáką formę ma kto co robić/ y iáko drogo który rzemieřnik ma którą robotę wypuřćić od rąk/ ofzácowác máią. *SarnStat* 287.

W charakterystycznych połączeniach: oszacować dochód (3), dzierżawę, imienie, majątność, szkodę (2), ziemię; oszacować drogo, niesprawiedliwie, prawdziwie, sprawiedliwie, źle.

Wyrażenie: »nad złoto oszacować« (1): Acz ia barzo drogo placzą Yz fńobodę za to traczą Ktorą czo rozum miewaly Nad złoto ofszaczowaly *RejRozm* 396.

W przen (1) : Day to iżby w ktorey przygodzie nie kárác gárdłem/ ábo krew y fńkodę z niey ofzácowác fię godziło: wżdyby miáło być zrownáne karanie z grzechem *SkarKaz* 315b.

a. Sprawdzić, ocenić, czy coś się oplaca, czy jest bezpieczne, korzystne; czy złe czy dobre (2) :

oszacować czego [składnia zależna od „skosztować”] (1): Censuram vini facere, Skofztowác y ofzácowác winá. *Mqcz* 47a.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Zařz on co chędogiego da fobie vcżynić/ Bo pirwey ofzácuię co ná co ma wynidż. Iedzye w drogę w káždy kierz z dáleká zágłáda/ Máca worká á trzofá w zánádrá pociąga. *RejWiz* 13.

b. Drogo, wysoko ocenić [co] (1) : IEden iechał s Kráková/ drudzy go pytáli/ Po czemu tám ná tárgu zboże przedawáli. Ten rzekł iż oziminę nie drogo dawano/ Lecz fłyřzę iż iárzynę/ tę ofzácowano. *RejFig* Bb3v.

2. Ocenić czyjeř postępowanie, osądzić (8) :

oszacować kogo, co (6): *RejWiz* 105; *RejPos* 228; Ieřli mię/ pánie/ řlufźnie ofzácowál Zły człowiek/ á ma do mnie iáką winę: Ieřlim przyiáźni nie řzczyrze záchowál/ A do złéy chęci dáł z siebie przyczynę *KochPs* 9; *CzechEp* 324, 325; Niechże lichy prořćinká/ řwá prawdę vdáie/ A bogáty řwé fařřzé/ wnet prawdá zá iáie. Zleby iá ofzácowál/ gdyż wiele należy/ Z których vřt y ofoby co ná řwiát wybieży. *GofCast* 70.

Ze zdaniem dopełnieniowym (2): A to w niwecz gdy on łpi wżycy o nim czuią/ A co we dnie źle łprawił w nocy ofżacuią. *RejWiz* 12; Vix statuere apud animum meum possum utrum peior ipsa res an peiore exemplo agatur, Nie mogę rozeznąć/ ofżacować/ ofędzić/ álbo nie mogę łie z tego wyprawić/ rozumem łwym ofięgnąć yełli etć. *Mącz* 412b.

Szereg: »osądzić i oszacować« (2): A co mi zádáie/ żebych przytym y wżytki nazacnieyłze y napobożnieyłze łdźcie/ bárzo dotkliwie wiele rázow ofędził/ y ofżacował/ [...] tego żadną miarą ták zgoła w piłaniu żadnym moim X.K. nie pokaże *CzechEp* 325, 324.

3. Obgadać, obmówić (1) : W oczy to rad pochlebuie/ A ná łtronie ofżacuię/ Albo łmiefzki będye łtroił/ To iuż pewnie co pobroił *BielKom* G3.

Synonimy: **2.** osądzić, sądzić; **3.** obmówić.

Formacje współrdzenne cf SZACOWAĆ.

Cf **OBSZACOWAĆ, OSZACOWANIE, OSZACOWANY**